

ZAPISKI. SLOVSTVO.

Književne nagrade na Francoskem l. 1924. Naša doba: nenasična hudoba, Moloh, ki požira vse novosti, ubija zanimanje za stvari v najkrajšem trenutku. Enaka usoda je doletela v Parizu številne slovstvene nagrade: v dveh letih se malokdo zmeni n. pr. za prix Balzac, ki je vzbudil prvo leto toliko nemira. Katera nagrada zasluži prednost: Flat, Lasserre, Renaissance, Nouveau Monde, Blumenthal ali Združeni literarni obzorniki, ki jim je lanski Božiček prinesel misel, da bi dajali nagrado za roman?

Bolj znane od navedenih so nagrade: Femina, Goncourt, Prix du Roman in Velika slovstvena nagrada Francoske Akademije. Ali pa razsodišče res izbere vselej najboljšo delo? Pomislite, bilo je toliko tekmovalcev, da bi bilo juryjem dvajset dni poslušati poročila in jih pretresati. Nekaj slučaja je vendarle morda vmes in pa upehanost pri glasovanju. Tako se je po vsej priliki dogodilo Goncourtovcem.

Toda najprej izpregovorimo, kako je Francoska Akademija delila slóves in »votek«. Vélíki prix Gobert je dobil E. Lauvrière za Zgodovino akadíjskega naroda. Akadija, polotok med Atlantikom in zalivom sv. Lavrencija, je Francozom prekomorska Alzacija-Lorena, ki je prebila najkrutejšo usodo. Tam se je namreč naselilo v 17. stol. kakih 40 francoskih družin iz Normandije. Čisti, zdravi, delavni kmetje so živeli 110 let v blaženem miru, dokler ni po politični pogodbi naselbina pripadla Angliji. Ljudstvo pa ni hotelo priseči zvestobe Velíki Britaniji na kvar svoji domovini in veri. Odtod mnogobrojni izgoni, požigi, 10.000 mož je ujetih in razkropljenih po raznih krajih. Mučenstvo pa je rodilo čudovit sad: danes, 170 let po »velikem mučenju«, ceni Lauvrière akadíjsko prebivalstvo v Severni Ameriki na 500.000 duš. Na zadnjem njih shodu je dejal brat Marie Victorin: »Jemali so nam zemljo, jemali nam bogastvo; dveh biserov pa nam niso mogli vzeti: našega francoskega jezika in katoliške vere«.

Vélíka nagrada Broquette-Gonin je pripadla piscu dela Stari papírji, stare hiše, kjer je Lenotre ustvaril tako zvano »malo zgodovino«. Primerja se La Bruyèrovemu čudaku, ki je vedel, da je bil Nemrod levičar in Sesostris dvodesničar; lahko bi se pa tudi romanopiscu Jeanu de Pierrefeuju, ki zna, da je Aristotel nosil na prsih usnjat mošnjček z vrelin oljem, da je E. Kant hodil spat v gačah in volnenem jopiču ter da ni nikoli razsvetil svoje spalnice, marveč se ob vrvi kot ob Ariadninem motvozu dotipaval do ležišča. Iz sličnih podrobnosti je Lenotreova pariška zgodovina, ki se pa v njegovih rokah iz dogodbičarske presnavlja v psihološko povestnico.

Odlični humanist Pierre Villey, profesor na vseučilišču v Caenu, je dosegel prix Jean Reynaud. V prvi svoji knjigi je našel med grškimi, latinskimi, italijanskimi in francoskimi pisatelji, ki jih je svoje dni prebral neumorni čitalec Montaigne (1533—1529), vse vire njegovim filo-

zofskim Essais in zasledoval njih vpliv skozi vse francosko slovstvo. V novem delu Velíki pisatelj 16. veka pa je uporabil isto metodo za Marota in Rabelaisa. Početje se vam zdi velikansko. Pri tem pa še ne veste, da je Villey od rojstva slep! Da so gluhi umetniki kot Beethoven, Ronsard, Du Bellay, Ch. Maurras dosegli tolikšno popolnost, je čudno; še bolj se divimo gluhim slepeem književnikom, kot so Helena Kellerjeva, Robert de la Sizeranne ali Berta Galeron de Calonne, avtorica zbirke lepih stihov »V moji noči« (1890). Skoraj neverjeten pa se vam vidi spomin tega raziskovalca, ki so mu morali prečitati na tisoče knjig!

Zgodovina je »roman, ki se je zgodil«, roman pa »zgodovina, ki bi se bila utegnila pripetiti«, ali če vam bolj ugaja najnovejša Estauniéjeva opredelba: »pripoved, ki daje dojem doživete zgodbe in ki nas zanima« — samo za 17. stol. morda velja definicija romana, ki jo je podal avrancheski škof Huet (1630—1721): »prijetno razvedrilo poštenih postopačev« — in prva rečenica se dá natanko primeniti na oba romana, ki sta bila odlikovana. Emile Henriot je dobil »prix du roman« za Aricie Brun, zgodovino neke družine od 1817 do 1914. Aricija Brunova je vzor siromašne meščanske hčerke, ki se vsa žrtvuje svojem in se prijeto odlikuje od redkih, pretiranih ženskih tipov po zgledu Margueritteove »Dekline«.

Nasproti temu počasnemu, zavojitemu romanu stoji jedroviti, siloviti L'Équipage, za katerega je J. Kessel dobil »prix Flat«: vojni roman majhnega oddelka s prikupnim kapitanom Thélisom na čelu, preprost in učinkovit. Junak je baje očrtan docela po resnici. Eden odlikovancev je Thierry Sandre (* 19. V. 1890) iz Bayonne. Prevaja iz arabščine, grščine, latinščine, pofrancozil je Neo-latinca J. Secunda »Knjigo o poljubih« ter Ronsarda in Du Bellaya, kolikor sta napisala v ciceronščini. Priobčil je dokaj stihov, romanov, razprav. Kot tajnik Udruženja pisateljev bojevnikov je obelodanil pri Malfèreu v Amiensu štiri zvezke Anthologie des écrivains morts à la guerre. Bivši tajnik slepega romanciera P. Louysa je bil med vojno ujet na Nemškem in je idejni učeneec Leona Daudeta (Action française). Spričo teh podrobnosti ni čudno, če je nagrmadil ta obsežni zbornik: 450 pisateljev, umrlih med svetovnim pokoljem, je zastopanih z najboljšimi odlomki svojih del. Nagrade je prejel 3.000 frs. Istotoliko je dobil Jean Vie za šest snopičev svoje Littérature de guerre, kjer analizira vse, kar je izšlo v onih štirih usodnih letih. Bodoči zgodovinar bo tu našel »ideje in čuvstva Francije med véliko vojno, tako v bojnih črtah kakor v ozadju«.

Paul Régnier je posvetil lepo knjigo spominu padlega častnika Paula Drouota, pisatelja, ki ima v svoji zapuščini zanosit osnutek Eurydice deux fois perdue. Med spomine sodi tudi mistično nežna knjiga, ki jo je poslala v svet gospa Vega: Les Présences invisibles. Slehero poglavje se konča s stih, kakor da želi

poleteti čim više. Iz posameznih strani se polagoma izloči dojem, kot bi bili rajniki živi, tu pred nami, samo nevidni našim očem.

Tolikere žrtve so Franciji vrnila vsaj njeno prejšnje mesto med velesilami. Akademija razpolaga za širjenje francoskega jezika in slovstva v tujini letni znesek 10.000 frankov. Letos je bila v hudi stiski, kateremu dveh odličnih podjetij naj bi naklonila vsoto: zato pa jo je podvojila!

Eno se zove »Fédération de l'Alliance française aux États-Unis et au Canada«. Ta zgolj ameriška zveza skuplja francoske krožke po ameriških mestih, kupuje knjige in goji francoske pomenke med člani ter prireja predavanja. Prvomestnika sta bila J. H. Hyde in Harper, po 1906. pa ves čas Le Roy White do svoje smrti 1923, sedaj pa je Frank D. Pavay, odvetnik v Newyorku... Drugo se imenuje Bratovščina orientalskih šol, ki vzdržuje po Siriji, Kaldeji, Armeniji 1.100 zavodov, šol, bolnic, dispensarijev pod vodstvom Mgrja Lagiera. Ze pokojni Maurice Barrès je opozarjal na pomen teh propagandistov v svoji Enquête aux pays du Levant.

S propagandnega vidika se je prisodila nagrada spisu: *Le français, langue diplomatique moderne*, čigar avtor, James Brown Scott, profesor vseučilišča v Georgtownu, izjavlja uvodoma: »Niti kapljice krvi ni v vsej moji osebi«. Potemtakem Scott ni sumljiv, ko brani francoščino kot državniško govorico napram Lloyd Georgeu, ki se je ob mirovnih pogajanjih v Parizu naslanjal na 170 milijonov Anglosaksov, ali napram Wilsonu, ki bi rad angleščino razglasil vsaj kot »diplomatsčino ob Tihem oceanu«. Če bi odločalo število, bi se po Scottu morali učiti kitajščine.

Ob tej priliki se je poročevalac René Doumic v toplih besedah spomnil Miodraga Ibrovca, romanista na beogradskem vseučilišču, ki je napisal obširno, doslej najboljšo razpravo o kreolskem pesniku »Trofej«, o J. Mariji de Heredia. (Blizu 900 str. obsegajoče delo je tolikanj popolno, da omenja tudi Sandov sestavek o tem odličnem sonetistu, natisnjen v Domu in svetu 1905.)

Heredia je bil duhovni oče Ernestu Prévostu, ki je dobil največjo nagrado za poezijo, *prix Saint-Cricq Theis*, za vznosito lirično knjigo *Livre de l'Immortelle Amie*, kakor tudi vrlému pariškemu poetu Filipu Dufouru, ki je dosegel *prix Davaine* za svojo kariero, posvečeno Modricam. Sest pesnikov pa si je razdelilo *prix Archon-Despérouses*: Paul Souchon, ki v svojih *Chants du Stade* opeva sport; Maurice Magre, ki nam odpira *La Porte du Mystère*, Louise Dromart za *Le Bel Ete*; Georges Delaquys za svoje *Ballades du Dimanche*; Johannès Merlat za *Les Chansons des Plaines et des Montagnes*; Gaston Berardi za svoje *Sonnets de guerre et d'après-guerre*.

Pri vseh teh odlikovancih opazaj povrat h klasični prozodiji. Eden njih, Charles Derennes, izrečno pravi v svoji zbirki *La Fontaine de Jeunesse* mlajšemu sodrugu, naj ne posnema raznih svoboščin, ki so prav za prav znak lenobe:

Tes égaux, tes camarades,
Qui veulent chanter aussi,
Ornent de rimes malades
Tel rythme mal réussi.
Laisse faire! Laisse faire!
Ces pauvres gens, petit frère,
N'ont rien produit, semé rien;
Ils ne savent pas qu'en France
Nul ne chante et nul ne pense
S'il n'est bon grammairien.

(Tvoji vrstniki, tvoji tovariši, ki hočejo tudi peti, zaljšajo z bolnimi stiki slabo uspele ritme. Le naj delajo tako naprej! Ti siromaki, bratec, niso nič sejali, nič pridelali; saj ne vedó, da na Francoskem nihče ne peva in nihče ne misli, ako ni dober slovničar.)

Pohvale vredne so knjige: Esquierova *La prise d'Alger*, ki je dobila drugi *prix Gobert*; Vauban Daniela Halévyja, razprava po Taineovem in Bourgetovem načinu; *Le Beau Jardin*, kjer grofica De Pange slika Alzacijo; *Père et fils*, kjer je d'Entrammes načrtal presunljivo rodbinsko dramo itd. itd.

Med tako zvanimi *prix d'ensemble*, ki ne gredó posameznim delom, ampak razsežnemu delovanju, je nagrada Née pripadla novinarju Raymond Recoulyju, nagrada Vitet pa monsinjoru Grenteju, ki je pred leti spremlil kardinala Duboisa po Mali Aziji, Palestini, Egiptu ter v dovršeni knjigi podal vtiske iz orientala.

Nagrada Paul-Hervieu se je podelila J. Copeauju ne samo za njegov igrokaz *La Terre natale*, marveč i za desetletno nesebično delovanje na pozornici Vieux Colombier, kjer se je boril proti industrializaciji glediške umetnosti, a iz gmotnih ozirov je moral lani prenesti svojo dramsko šolo v Burgundijo.

Odliko za retorski spis je dobil govor o Diderotu. Ko so odpečatili pisateljev naslov, so z veliko osuplostjo ugotovili, da je to Edmond Porcher, nosilec največje pesniške nagrade v letu 1923.

Véliká nagrada za književnost se je slednjič priznala Abelu Bonnardu, pesniku, romancieru, kronistu. V svojem poslednjem delu o Kitajski pa ne goji zgolj epike (nebeško svetišče, ogljena gora, grobišče Mingov, rušeci se zid, zmagoviti generali, misijonarji rešijo lakote na stotine otrok itd.), temveč obrača posebno pažnjo na npravnosti. Opozarja, kako gine stara vljudnost v nebeškem carstvu — ta kriza sicer zadeva vesoljno človeštvo, prvič sedaj! Vse se spreminja: »Enolična grdoba se razprostira po vsem svetu. Praznik življenja ugaša... Mrtvi obrtniški izdelki so povsod nadomestili žive umetniške predmete... Ta neskončna brezbarvnost oznanja konec ene dobe. Gubi se vse, kar je človek dosegel, osvojil iz samega sebe, kar je bilo hierarhije, npravnost, strogorednost, in na tem mestu ostaja zgolj enoličnost pohlepa.« In A. B. nas vabi, naj otmemo iz te monotonijske raznotere duše človeštva. In z njegovim glasom se spaja bolesten klic Ernesta Prévosta: Bo li poezija izginila? In izjava Renéja Boylesvea, da je roman v opasnosti — ker se vsak šušmar, vsak žavžar in navžar rine med romanopisce. (Dalje.)

šanje, kako presoja pesnik v svojem delu življenje z metafizičnega in etičnega stališča. Ves potek dejanja, posebno završetek, je odvisen od tega. Le od idealističnega pesnika smete a priori pričakovati, da bo pomagal v svojem delu ideji pesniške pravičnosti do zmage; pri njem bo nalikoval umotvor lepo organsko v sebi zaključenemu kozmosu, kakor si je pač sam ustvaril sliko sveta v obliki lepo spojenega kraljestva idej. Materialistični pesnik ne pozna vere v zmago duha nad slabostmi sveta; on si ne domišlja, da je prodril v smisel istinitost; fragmentarno kot njegovo naziranje ostane tudi njegovo delo, ki zato vzbuja v uživalcu občutek nezadovoljstva. Ekspresionistični pesnik si jemlje iz te zametovane »istinitosti simbole, ob kojih nam dokaže, da posamičen pojav ne nosi svoje opravičenosti samo v sebi, temveč da leži njegov pomen v tem, da je obenem slika večnih in neskončnih življenjskih sovislosti.«

»Če torej literarni stil kake epohe ni zgolj produkt slučaja, ampak zgolj specimen splošne časovne struje in ozko spojen z razpredenim kulturnim sistemom dotične dobe, literarni zgodovinar ne more prezreti te harmonije v življenjskih pojavih in se samovoljno zapreti pred vsemi drugimi očitovanji nacionalne duše...« (Merker.) Seveda naj služijo ti pogledi na splošno kulturno stanje samo v to svrhu, da pomorejo očem do boljšega pregleda literarnih spomenikov; ne smejo se zlorabiti kot nekakša mera, na kateri se lahko razbere vsakokratna kulturna višina. (Dalje.)

ZAPISKI.

SLOVSTVO.

Književne nagrade na Francoskem l. 1924. (Konec.) Za prehod od štirideseterice akademskih nasmrtnikov k deseterici Goncourtovcev naj nam služi prej omenjeni Th. Sandre, ki je poeta laureatus tudi te akademije. Romanček *Le Chèvrefeuille* sicer ni vzbudil splošnega priznanja med kritiko, ki pa znatno više ceni njegov poznejši roman *Mousseline*, vendar Goncourtovci so po vsej priliki upoštevali tudi Sandrov prevod Ateneja in njegovo Antologijo. *Chèvrefeuille* (kovačnik, kozji parkeljei) je simbol ljubavnih vezi, kajti tu imamo vojno zgodbo: mož, ki se vrne, najde svoje mesto zasedeno ter izgine. Naslov je posnet iz proslule starofrancoske pesni o Tristanu in Izoldi (*lai de Marie de France*). Ločen od izvoljenke, poje Tristan, da se je vrnil in dolgo čakal ter oprezoval, kako naj bi se ji približal, da ne more živeti brez nje, da bo z njim in z njo prav taka kakor s kovačnikom, ki omota svoje liste okoli leske. Čim se je dobro opletel ter ovil lesa in se pričvrstil,

Živela skupaj bi lahko,
pa kadar loči ju kedo,

na naglem lešča odumre,
kovačnik tudi se zatre.
»Predraga, z nama se tako godi!
Ne jaz brez vas in ne brez mene vi!«

Eno leto pozneje ustanovljena nego Goncourtovci (1903), je ženska akademija Femina, ki je lani podelila osemnajsto nagrado »*Vie heureuse*« Charlesu Derennesu za njegov *Bestiaire sentimental*. Po »Našeškani ljubeznik« je prikupni pisec obelodanil *Emile et les Autres*, zatem pa se je začel zavzemati za živali: »*Le Grillon et la Chauve-Souris*«, kjer trdi, da jih moramo ljubiti in celo razumevati. V kratkem obeta izdati »*les Porte-Bonneurs*«. Derennes piše lahke romane in resne verze.

V naučenem ministrstvu je odbor, sestojč iz veljakov kot H. de Régnier, L. Barthou, J. Bédier, L. Bérard, Descaves, Rosny st., G. Lanson itd., pod predsedstvom grofice Mathieu de Noailles podelil *prix Lasserre* (10.000 frs) pesniku Le Cardonnelu. Louis Le Cardonnel se je rodil 25. II. 1826. v Valenci ob Ronu. Z 20. letom je sodeloval pri simbolističnih obzornikih *Scapin*, *Lutèce*, *Chat Noir*. Bil je gost na slovečih torkovskih večerih pri Mallarméju, ki je mlademu posetniku svetoval, naj se posveti čisti poeziji. In »*poésie pure*« je pozneje postala bojno geslo Cardonnelu, čigar ime se zasledi po smotrah *Mercure de France*, *Ermitage*, *Vogue*, *Plume*, *Écrits pour l'Art*. V tej dobi se je sprijateljil s Huysmansom, ki je sodruga razvnel za duhovski stan. Kot kaplan v vasiči Drôme ni preveč ustrezal svojemu župniku: prečesto se je sprehajal, bil je bolj poet nego dušni pastir. Nekaj časa je bil redovnik in kot tak se je podpisoval *Frère Anselme*. Dolga leta pa živi v Rimu, Assisih ali Florenci kot posvetni duhovnik. Spada med redke slovstvenike, ki niso nikdar pisali proze. Tri njegove zbirke se zovejo: *Poèmes* (1904), raznoteri stih iz prvih 24 let, *Carmina sacra* (1912) in sedaj *De l'une à l'autre aurore*. Njegovo navdihnjenje je povsem duhovno, skladno, vznosito. To vam je mistik strogo klasične oblike. Zgled.

Skoz noč...

V koprenasto sneženo noč
oviti krog čela z zarjo bledó,
glej, svetniki z angelom gredo
v zamiku, zamiku pojoč.
Nato skozi mesečni svit,
ki daljša temno senco njih,
goslar z goslarjem gre tih
od sanj, od sanj opit.
Iz mrke krste, kjer trohneč
okostje čaka osamljeno,
gresta mrliča omamljeno
v luni medleč, medleč.

Potem pride *Académie de l'Humour*, kjer stoluje 23 pisateljev, kot Benoît, Curnonsky, Dekobra, Delorme, Docquois (predsednik), Giraudoux, Valdagne, Marsolleau, Zamacois, Geiger itd. Poslednji je osnoval nagrado 3.000 frs, ki jih je spravil G. A. Masson, r. 1892. v Parizu. Njegov oče,

tudi častilec Muz, je ustanovil literarni krožek »Hydropathes« in »Chat Noir«. Sin pa je nastopil s pesniško zbirko *la Mille et Unième Nuit*, potem izdal snopič pesmi v prozi *En habit de Mezzetin*, da ne omenjam kritičnih monografij o pesniškem prvaku Paulu Fortu in prvakinji grofici de Noailles ter o knezu nevezane besede, Anatolu Franceu. Pozabiti ne smem politične satire *Soliveau ou le Parfait Parlementaire*. Venčano pa je bilo šegavo in šaljivo delo *le Parfait Plagiaire*. Da bi se izkazal vrednega mladih lavorik, je takoj nato dal na svetlo dve novi, nežno ironični knjigi: *le Calendrier du Plaisir* in *l'Art d'accommoder les Classiques*.

Društvo *Amis des Lettres françaises* je pod predsedstvom bivšega naučnega ministra L. Bérarda poklonilo 5.000 frankov P. Bostu za njegov prvi roman *Homicide par imprudence*. Pierre Bost, 23 letni izredni profesor filozofije, doma iz Garda, je v zadnji sezoni pozornice *Vieux Colombier* dosegel lep uspeh s štiridejanko *l'Imbécile*. Zapletek in namenoma preprosti slog njegove proze ovajata dragocene darove.

Vélíka slovstvena nagrada alžirske vlade (5.000 frs) je osrečila Louisa Lecoqa za študijo o domačih afriških krogih in čarovništvu. Naslov je posnet po začetku arabske rotilne formule zoper urok: *ramsa filajnek*. Lecoq je prvič nastopil pred leti s Hagelom z uspelim romanom: *Broumitche et le Kabyle*. Kesneje sta oba pisca obelodanila *L'Empire du Monde*, roman modernih afriških pustolovščin, ter fantazijo o vojni: *Sid Korab Surcorbeau*. Sam zase pa pripravlja Lecoq sedaj roman *Caïn* in se v literarnem mesečniku *Afrique* poteza za severnoafriške zahteve.

Največjo vsoto — 100.000 frankov — znaša pač *prix Oziris*: mila usoda jo je naklonila članu Francoske akademije Jeanu Richepinu iz Medeje v Alžeriji. Čvrsti in čili stavec, roj. 1849., je pesnik, dramatik, salonski prekucuh in mamilec ženskih src. V Parizu, kjer »ena polovica prebivalcev prireja drugi polovici javna predavanja«, je on najboljši govorčín, čarobno vam razpravlja o vsem, o morju, Alpah, ljubavi, slavčku, Cezarju Borgii, romantični slutnji, o življenju čebel, hodi predavat po deželi in na vse strani preko morja. V mlajših letih je objavil kakih šest pesniških snopičev revolucionarne vsebine kot *Chanson des Gueux*, *Blaspèmes*, nad deset igrokazov ter še več romanov in povesti, izmed katerih je *Priča sa drugog sveta* nedavno izšla v cirilici. Mimorede naj navedem *prix Flaubert*, ki ga je osnoval neki svilar pod jako navadnim meščanskim imenom Dr. Durand. Nagrada se je razdelila med tri avtorje, katerih eden (*Guérinière*) je bil slovstvenim slojem docela neznan. Njegov spis o nekem španskem dvorskem sujetu je od sile plehka istorija, tako da so se resni kritiki čudili takšni izberi. *Séasoma* pa je prišlo na dan, da sta odlikovanec in osnovelec Flaubertove nagrade ena in ista oseba!

To še oddaleč niso vse nagrade: nedavno se je ustanovil še *Prix littéraire de l'Île-de-France*. Vendar nisem se nakanil o vsem na drobno po-

ročati. Zaključim naj z nagrado »brez imena«, za katero se je potegovalo dvanajst avtorjev, med njimi ugledni Švicar C. F. Ramuz (*La Guérison des maladies*) in P. Valéry (*Variétés*). Odnese! pa jo je Rumun Panait Istrati za roman *Oncle Anghel*, ki ga je prevel neumorni literarni Sherlock Holmes, Léon Treich. Stric Angel je zgodba rumunskih hajdukov ob Donavi. Življenje pred sto leti na rečenih tleh nam je živeje predstavljeno v tem umotvoru, nego nam bi ga mogel predstaviti najbolj učeni zgodovinar. Po številnih člankih v *Figaru*, *Journal des Débats*, *Europe Nouvelle*, *Information Universitaire* i. dr. A. D.

OCENE.

Ivo Šorli: **Golobovi**. (Novela.) 1924. Založila Goričar in Leskovšek, knjigarna, Celje.

Šorlijeva novela »Golobovi« — o da bi sličila Saltykova Golovljevim! — je izšla brez vsake oblikovne slovesnosti. To me je presenetilo, ker podobnega pri Šorliju nisem vajen. Omen! Stoji, da se je sicer Šorli rodil kot pripovednik, da ima svoj slog, svoj obraz, svojo tehniko in svoj intuitivni svet. V polnokrvnega oblikovalca pa se ni razvil. Tolminska mu pač dehti, Štajerska v Golobovih je celó brezbarvna. Tolminci mu pač žive, Golobovi pa so komajda rahlo oživljene lutke, ki jim gonečega motvoza vrvic pisatelj ni skril. Golobovi so nezrel, nedovršen koncept. Šorli ni segel s svojo razumarsko širokostjo moralizirajočega značaja ne v dušo ne v fiziologijo, komaj da v nakazan tema: da pove Tinica svaku Tončku svojo željo, naj ji bo brat, da Tonček pozneje sam to hoče biti, a je Tinica dozorela: »Ne, mojega moža brat mi bodi!« Kaj pa najdem o štilizmu: »In potem je ostala Tinica sama na njivi. Ogledala se je na vse strani in prav ta beseda sama se ji je zganila v duši? Papirstvo! Pa lagodno, komedijsko banalno vpleteni agonist Julček! »Gromska strela!« bom dejal, Šorli bi také ne smel! Pa je! Zato pa so »Golobovi« izšli také brez vsake knjižne slovesnosti. Niso v sorodu Finžgarjevim v »Pre-rokovani«. Dr. I. P.

Simon Gregorčič. (Antologija.) Uredio, predgovor i rječnik napisao dr. Antun Barac. Zagreb, 1924. — V zagrebški zbirki »Naši pjesnici« je izšla kot št. 7 tudi antologija Gregorčičevih pesmi. Kot št. 2 je bil izdan Prešeren (uredil dr. J. Glonar). Za nas je to zelo razveseljivo dejstvo, da so se Hrvatje začeli slednjič vendar enkrat tudi za nas zanimati, kakor smo se mi zanje že davno. — Urednik je sprejel iz vseh štirih zvezkov samo 44 liričnih pesmi, ki jih je smatral za najbolj značilne. Razvrstil jih je — kakor sam pravi v uvodu — »po nekih psiholoških vezéh«, tako da tvorijo neke prehode. Jaz tistih tajnih vezi ne vidim. Na prvem mestu n. pr. stoji »Daritev«, a šele daleč doli »Sam« in spet še niže »Življenje ni praznik«, dasi sodijo vse tri tesno skupaj. Istotako so razmetane »Lastovkam«, »V mraku« ter »Človeka nikar«, ki so vse tri izraz pesnikovega svetožalja. In da je to imel v veliki meri od svojega učitelja in vzornika Stri-